

Geachte heer Academisch Beheerder,
Professor Jorens,
waarde Secretaris-Generaal,
dear Director
dames en heren,

Ieder nadeel heb zijn voordeel. Deze uitspraak van Bekende Nederlander en voetballende Johan Cruyff is vandaag perfect toepasbaar op wat in Europa gaande is. Bij de invoering van de euro moesten we zwoegen en zweeten om de zogenaamde Maastrichtnormen te halen, dat was het nadeel. Het voordeel, zeg maar de wortel, was het toegangsticket. Toetreden tot de euro stond in de begindagen, zowat gelijk met het betreden van het paradijs op aarde. Over de mogelijke nadelen die de eenheidsmunt met zich kon brengen voor de economieën van de lidstaten, werd toen in alle talen van de Unie, ook in het Grieks dus, gezwegen. Het kan verkeren. Vandaag moet je de Griek in de straat van die nadelen niet meer overtuigen. Integendeel, vandaag vergt het meer dan normale moed om hem uit te leggen dat de euro ook zijn voordeel 'heb'.

En dan is er de uitbreiding van de Unie. Ook die 'heb' zijn voordeel. Maar, als ik jullie burgemeester en OCMW-voorzitter hier in Gent hoor en lees, zijn er ook nadelen.

Ik ben de laatste om die nadelen te ontkennen. Toch moeten we opletten het kind niet met het badwater weg te gooien. Want de voordelen van Europa zijn ontegensprekelijk vele keren groter dan de nadelen.

Al is dit uiteraard geen reden om de problemen ongemoeid te laten. Zo heeft het vrije verkeer van personen, goederen en diensten, naast de vele voordelen, ook één belangrijk nadeel: het is een magneet voor de ernstige en georganiseerde grensoverschrijdende fraude. Die fraude kan maar op één manier afdoend aangepakt worden: door meer multilaterale samenwerking. Idealiter wordt die samenwerking op het niveau van de Europese Unie georganiseerd. Maar als dat op korte termijn niet haalbaar blijkt, kan dat geen reden zijn om bij de pakken te blijven zitten. In dat geval kan en moet er een versterkte samenwerking tot stand komen tussen de lidstaten waarmee wel een consensus kan worden bereikt.

De voorbije jaren werden door de Europese Unie grote stappen voorwaarts gedaan in de strijd tegen de grensoverschrijdende fiscale fraude. Eind vorig jaar kon het Belgische voorzitterschap nog een doorbraak forceren in de onderhandelingen over de richtlijn betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen.

De samenwerking in de strijd tegen de grensoverschrijdende sociale fraude is binnen de EU veel minder ver gevorderd. Er is wel het EESSI-project dat tegen 1 mei 2012 moet leiden tot de elektronische uitwisseling van socialezekerheidsgegevens. Maar voor de rest is deze samenwerking nog steeds hoofdzakelijk bilateraal of heeft ze een informeel karakter. Een omvattend juridisch multilateraal kader ontbreekt. De sociale inspectiediensten ondervinden vandaag dan ook de grootste moeite om de grensoverschrijdende sociale fraude op te sporen en te bestraffen.

Een groot deel van die fraude is terug te voeren tot het misbruik dat fraudeurs weten te maken van de Europese detachingsregels. Het fenomeen van de detacheringen is ongetwijfeld in belangrijke mate

toegenomen met de uitbreiding van de Unie naar het Oosten. Toch blijft het grootste deel van de detacheringen naar en van buurlanden gebeuren. Dat blijkt ook uit cijfers die de Europese Commissie zopas vrijgaf.

Volgens de Commissie gaan jaarlijks zowat 50.000 Belgische werknemers voor kortere of langere periodes in opdracht van hun werkgever in andere Europese lidstaten werken. Ongeveer 100.000 werknemers komen in opdracht van hun werkgever uit een andere lidstaat in België werken. Van die 100.000 zijn er ongeveer 30.000 uit Oost-Europa afkomstig.

De kans dat er op vrij korte termijn overeenstemming wordt bereikt over een Europese aanpak van de grensoverschrijdende sociale fraude is, lijkt me heel erg klein. Vandaar mijn voorstel om alvast op Beneluxvlak met een multilaterale aanpak van de sociale fraude te starten. Het nieuwe Beneluxverdrag van 2008 geeft de organisatie hiertoe de bevoegdheid. In het voorjaar van 2010 heb ik hierover al de eerste contacten gelegd met het secretariaat-generaal van de Benelux. Dat leidde ertoe dat de strijd tegen de sociale fraude werd opgenomen in het jaarplan 2011 van de organisatie. Vandaag kan ik aankondigen dat het secretariaat-generaal eerstdaags formele onderhandelingen start die moeten leiden tot het sluiten van een Memorandum van Overeenstemming voor de strijd tegen de grensoverschrijdende sociale fraude.

Doel is de Benelux in de strijd tegen die fraude een voortrekkersrol te laten spelen. De oplossingen die we op Beneluxniveau bereiken, kunnen dan later door de lidstaten van de Unie overgenomen worden. Bij het voeren van de onderhandelingen kan het secretariaat-generaal een beroep doen op de expertise die het al in huis heeft op het vlak van onder meer

Maar hiernaast heeft de grensoverschrijdende sociale fraude en de bestrijding ervan natuurlijk haar eigen specifieke kenmerken. Hier kan het IRIS, het International Research Institute on Social Fraud, de nodige expertise

aanbrengen. Het IRIS heeft de ambitie de Europese spil te worden in het internationaal en multidisciplinair onderzoek naar sociale fraude. Dat onderzoek vertoont vandaag nog grote leemtes. Het instituut beantwoordt dus onmiskenbaar aan een behoefte. Ik wil de initiatiefnemer, professor Yves Jorens, dan ook uitdrukkelijk feliciteren.

Ik ben overigens zo vrij geweest het IRIS al met een opdracht te belasten nog voor het is geïnstalleerd. Op mijn vraag hebben professor Jorens en zijn ploeg een ontwerpmemorandum opgesteld dat als basis kan dienen bij de komende Beneluxonderhandelingen. Met dit ontwerp willen we van meet af aan duidelijk maken dat we geen vrede kunnen nemen met een Memorandum van Overeenstemming dat uitblinkt in wollig taalgebruik. We willen een Memorandum dat spijkers met koppen slaat.

We pleiten voor een tekst die dwingende bepalingen bevat over de wijze waarop de bevoegde diensten gegevens uitwisselen, waarop ze op het terrein samenwerken en waarop ze mekaars sancties uitvoeren. We denken ook aan de oprichting van een drielandencommissie die waakt over de uitvoering van de overeenkomst en eventuele geschillen beslecht.

Willen we de grensoverschrijdende sociale fraude met succes aanpakken, dan is het van het grootste belang dat het Memorandum voldoende 'body' krijgt. Met vrijblijvendheid en vrijwilligheid komen we geen stap verder.

Ik overhandig dan nu graag een exemplaar van ons ontwerpmemorandum aan Dr. Jan van Laarhoven, secretaris-generaal van de Benelux.

* * *